

Docentenhandleiding STEM

Provinciale Statenverkiezingen 2023

Inhoudsopgave

Docentenhandleiding STEM Provinciale Statenverkiezingen 2023	1
Inleiding.....	2
Opdrachten bij STEM Online.....	2
Overige verkiezingsactiviteiten van ProDemos.....	2
Statenland	3
Stellingen.....	4
1. Windmolenpark	4
2. Nachtbussen	5
3. Groenstad	5
4. Stikstof.....	6
5. Festival.....	8
Statenvragen	9
Wat vind jij?.....	11
Stellingen ‘Wat vind jij?’	12
Van Eerste Kamer naar wet.....	13
Kamervragen	14
Film Hoe wordt de Eerste Kamer gekozen?	15
Quizen	16
Quiz 1: wat weet jij van de provinciale politiek?.....	17
Quiz 2: wat weet jij van de waterschappen?	18
Quiz 3: wat weet jij van de Eerste Kamer?	20
Extra informatie.....	22

Inleiding

Met behulp van de STEM online leeromgeving (<https://stem.prodemos.nl>) kun je in de les aandacht besteden aan de verkiezingen voor Provinciale Staten en de waterschappen van woensdag 15 maart 2023 en aan de Eerste Kamerverkiezingen van 30 mei 2023. STEM bestaat uit verschillende onderdelen die los van elkaar gedaan kunnen worden.

Opdrachten bij STEM Online

Op de volgende pagina's vind je opdrachten die horen bij de verschillende werkvormen van STEM. Bij elke werkvorm wordt vermeld hoe lang de werkvorm duurt en voor welk niveau het is. Bij elke werkvorm hoort een bijpassende docentenhandleiding met vragen en extra informatie ter verdieping.

A. Statenland

In de provincie Statenland spelen zes problemen. Aan de hand van korte filmpjes debatteren de leerlingen/studenten over deze problemen en nemen ze als Statenvergadering een beslissing.

B. Statenvragen

In 4 korte filmpjes beantwoorden Statenleden uiteenlopende vragen over hun werk.

C. Wat vind jij?

In dit spel, gebaseerd op de werkvorm 'Over de lijn', bekennen leerlingen/studenten aan de hand van prikkelende filmpjes kleur over stellingen in de provincie.

D. Van Eerste Kamer naar wet (februari online)

In dit spel ontdekken en leren leerlingen/studenten wat de rol van de Eerste Kamer is in het wetgevingsproces.

E. Kamervragen (februari online)

In enkele korte filmpjes beantwoorden Eerste Kamerleden uiteenlopende vragen over hun werk.

F. Film Hoe wordt de Eerste Kamer gekozen? (februari online)

In dit korte filmpje wordt uitgelegd hoe de Eerste Kamer wordt gekozen.

G. Quizzen

Met drie quizzen ontdekken de leerlingen/studenten allerlei wetenswaardigheden over de provinciale politiek.

Overige verkiezingsactiviteiten van ProDemos

Scholierenverkiezingen

ProDemos organiseert van 27 februari tot 14 maart 2023 de Scholierenverkiezingen. Docenten in het voortgezet onderwijs en op het mbo kunnen zich gratis inschrijven op <https://scholierenverkiezingen.nl>.

Gastles verkiezingen

In een interactieve les ontdekken leerlingen/studenten wat de provincie allemaal doet en op welke manier zij daar invloed op kunnen uitoefenen.

A) Statenland

Korte toelichting

Dit is een werkvorm waarbij leerlingen/studenten de Statenvergadering naspelen. De Provinciale Staten moet beslissen over 5 lastige problemen in de provincie Statenland. Moeten er windmolens komen in de provincie? Moeten er nachtbussen rijden? Wat doet de provincie tegen te veel stikstof? De klas hoort verschillende sprekers hun mening geven en beslist uiteindelijk of ze het eens of oneens zijn met het voorstel van de gedeputeerde.

Leerdoel

Na afloop van deze werkvorm...

- Weten de leerlingen/studenten met wat voor problemen en afwegingen je als Statenlid te maken krijgt.
- Hebben de leerlingen/studenten kennisgemaakt met verschillende standpunten over deze problemen en met het feit dat er soms geen eenvoudige oplossingen zijn.
- Hebben de leerlingen/studenten ervaren dat de provincie beslissingen neemt die ook henzelf aangaan.

Duur

15-60 minuten, afhankelijk van hoeveel problemen er worden behandeld.

Benodigd materiaal

- Smartboard met internetaansluiting
- <https://statenland.tools.prodemos.nl/>
- Geprinte inspreekkaarten
- Geprinte werkbladen
[https://prodemos.nl/app/uploads/sites/5/2023/01/ProDemos Statenland Werkbladen WT-1.pdf](https://prodemos.nl/app/uploads/sites/5/2023/01/ProDemos_Statenland_Werkbladen_WT-1.pdf)
(optioneel)

Bronnen

- <https://www.greenpeace.org/nl/klimaatverandering/479/als-je-dit-leest-twijfel-je-nooit-meer-aan-windmolens/>
- <https://www.nrc.nl/nieuws/2022/06/22/stikstofdoel-halen-met-gerichte-uitkoop-boeren-kost-helpt-minder-a4134427>

Wat doe jij en wat doen de leerlingen/studenten?

1. Zorg dat de ruimte ingedeeld is in een grote U-vorm, met 6 stoelen daarachter en 2 stoelen vooraan. In de U-vorm nemen de Statenleden plaats, op de 2 stoelen vooraan de Commissaris van de Koning en de Gedeputeerde en op de 6 stoelen achteraan zitten de sprekers gedurende vergadering als publiek.
2. Kies één van de 5 problemen.
3. Print de sprekerskaartjes die bij dit probleem horen. Deze zijn te vinden op pagina 20 en verder.
4. Deel de 6 sprekerskaarten uit aan 6 leerlingen/studenten. Deze leerlingen/studenten zijn sprekers die tijdens een Statenvergadering hun mening geven. Vraag de leerlingen/studenten om hun kaartje alvast te lezen.
5. Bekijk samen het filmpje van de gedeputeerde op het digiboard. De tekst van de gedeputeerde staat bij het probleem en kan eventueel ook zelf voorgelezen worden.
6. Roep de 6 sprekers een voor een naar voren en laat ze hun verhaal doen. Het mooiste is als ze zich weten in te leven in hun verhaal.
7. Vraag de sprekers na het spreken weer plaats te nemen in de klas (de zaal). Zij mogen verder alleen toehoren en niet meestemmen.
8. Na het voorstel van de gedeputeerde en de argumenten van de sprekers, mogen de leerlingen/studenten als Statenleden hun eigen mening geven.
9. De leerlingen/studenten stemmen als Statenleden door middel van handopsteken. Zijn ze voor of tegen het voorstel?

10. Bij een meerderheid is het wetsvoorstel aangenomen!
11. Ga eventueel door met een ander probleem.

Tip

Als je meer tijd hebt kun je de leerlingen opdelen in fracties. Ze mogen dan eerst binnen hun fractie bepalen wat hun standpunt is. Vervolgens voert per fractie 1 woordvoerder het woord. Alle Statenleden mogen vervolgens stemmen bij handopsteken (zonder last of ruggenspraak, al is het gebruikelijk dat de Statenleden hun fractie volgen).

Uitgebreide versie (havo/vwo)

12. Deel de werkbladen en het krantenartikel uit en laat de leerlingen/studenten het werkblad invullen.
13. Bespreek de werkbladen. Ga in op de volgende vragen: Geeft het probleem een goede weergave van hoe het in het echt werkt? Had je anders gestemd nu je deze informatie hebt?

Stellingen

---

1. Windmolenpark

De provincie wil graag een windmolenpark met windmolens in een natuurgebied aan de rand van een meer. Het natuurgebied ligt verspreid over vier verschillende gemeenten. De Gedeputeerde Staten vinden dit een goed idee, omdat het zorgt voor meer groene energie. Daarom moet het windmolenpark nog dit jaar gebouwd worden. Het gaat om minstens acht extra hoge windmolens. In het natuurgebied hebben inwoners zo min mogelijk last van de windmolens.

Taeke

Ik ben Taeke, 45 jaar oud en lokale journalist. De oorlog in Oekraïne heeft ons geleerd dat we zelf voor onze energie moeten zorgen en niet afhankelijk moeten zijn van dure buitenlandse energie. Dit is een arm gebied waar elk dubbeltje omgedraaid moet worden. Als het geld ten goede komt aan de vier gemeenten vind ik het goed. Windmolens vangen in dit vlakke gebied veel wind, dus ik ben helemaal voor.

Edwina

Ik ben Edwina, 54 jaar en ik zit in de oppositie van de gemeenteraad van een van de gemeenten waar deze windmolens worden geplaatst. Waarom moet dat nou in zo'n mooi natuurgebied? Dat ziet er toch niet uit? Laten ze die aan de grens met Duitsland plaatsen, of midden in zee, maar niet hier waar het ons uitzicht verpest. Ik ben dus tegen dit windmolenpark.

Helen

Ik ben Helen, 63 jaar oud en ik zit in de actiegroep STOP HET WINDMOLENPARK. Wij willen meer onderzoek naar geluidsoverlast door laagfrequent geluid dat de windmolens maken. Wij vinden dat de burgemeesters van alle vier de gemeenten zich moeten verzetten tegen het plaatsen van deze windmolens. De provincie moet naar ons luisteren.

Mo

Ik ben Mo, 33 jaar oud en ik ben wetenschapper. Uit mijn onderzoek blijkt dat één windmolen evenveel energie levert als 30.000 zonnepanelen. Dus met een paar windmolens, waar je relatief weinig ruimte voor nodig hebt, kun je veel meer energie opwekken dan je met zonnepanelen voor elkaar krijgt. En dan kunnen we die kolencentrale in onze provincie straks echt sluiten. Daarom ben ik voor windmolens.

Elroy

Ik ben Elroy, 29 jaar en woon in de buurt van deze plek. Er worden straks maandenlang enorme heipalen in de grond geslagen. De windmolens die er nu komen zijn veel te groot voor deze omgeving. Dat doet geen recht aan het mooie oude cultuurlandschap. Zet ze toch bij een industrieterrein, maar niet hier.

Alexa

Ik ben Alexa, 68 en oud-wethouder van een van de gemeenten. Het plaatsen van windmolens op deze plek ligt heel gevoelig. De mensen hier voelen zich achtergesteld. Er is al vaker niet naar ze geluisterd. Daarom vind ik dat er in alle vier gemeenten een referendum gehouden moet worden. Dan kunnen alle inwoners hun mening geven. Dat is echte democratie.

2. Nachtbussen

Er zijn veel dorpen in onze provincie die na 11 uur 's avonds niet meer te bereiken zijn met het openbaar vervoer. Daarom willen het College van Gedeputeerde Staten in het weekend nachtbusjes rond laten rijden tussen 11 en 3 uur 's nachts. Zo kunnen jongeren na het uitgaan veilig thuis komen.

Joas

Ik ben Joas, 23 jaar oud en ik ga nog geregeld uit. In de coronatijd kon je een tijd lang helemaal niet uitgaan. Het is goed als jongeren uit kunnen gaan en met hun vrienden af kunnen spreken. Dat is goed voor hun mentale gezondheid. En het zorgt nachtbusjes zorgen voor minder ongelukken doordat jongeren minder snel met alcohol achter het stuur gaan zitten.

Anna

Ik ben 20 jaar en studeer in deze provincie. Als je als vrouw in je eentje een halfuur in het pikkedonker langs een slecht verlichte weg moet fietsen waar amper huizen staan, hoe zou jij je dan voelen? Niet iedereen heeft een rijbewijs. En taxi's zijn ook onbetaalbaar als je jong bent. Daarom ben ik voor nachtbusjes.

Bert

Ik ben Bert, gepensioneerd machinebankwerker. Moet de provincie ervoor opdraaien als jongeren uit willen gaan? Die busjes zitten de helft van de tijd gewoon leeg. Ik denk dat we ons geld voor het openbaar vervoer beter kunnen besteden, bijvoorbeeld door overdag meer busjes te laten rijden.

Ramona

Ik ben Ramona, 26 jaar en ik ben buschauffeur in deze provincie. Er is ook in onze provincie een groot tekort aan personeel. Soms moet ik een dubbele dienst rijden. Als we overdag voldoende chauffeurs willen hebben, dan moeten we 's nachts geen busjes laten rijden. Dat is dan maar even jammer voor de jongeren, maar oude mensen die overdag geen bus hebben vind ik veel erger.

Destiny

Ik ben Destiny, ik ben 43 jaar oud en werk bij de gemeente. De provincie is vijf jaar geleden juist gestopt met nachtbusjes, omdat te weinig mensen er gebruik van maakten. Dan moeten we dat nu niet weer starten. Niet doen dus.

Julia

Ik ben Julia, 53 jaar oud en ik heb zelf twee zonen van 21 en 19 jaar oud. Ik ben voor een proefperiode van drie maanden. Doordat alles duurder is geworden is uitgaan voor jongeren bijna onbetaalbaar geworden. Gaan er straks wel genoeg jongeren met die nachtbusjes? Als in die drie maanden blijkt dat de busjes vol genoeg zitten, dan kun je ze houden.

3. Groenstad

Er zijn in onze provincie te weinig woningen, net als in de rest van Nederland. In onze steden is geen ruimte meer om te bouwen. Daarom willen we in een polder, in de buurt van de snelweg, een nieuwe stad bouwen: Groenstad. Hier is plek voor 25.000 woningen. Een kwart van de woningen zal sociale huur zijn, zodat ook mensen met minder geld er een huis kunnen krijgen.

Jade

Ik ben Jade en ik ben 30 jaar. Ik ben een jaar geleden gescheiden en op zoek naar een woning in de buurt. Dat is met deze huizenprijzen echt onmogelijk. Ik werk als verpleegster in het lokale ziekenhuis, maar met mijn loon

kan ik geen huis kopen. Ik ben helemaal voor veel nieuwe woningen en vind het ook goed dat hier veel betaalbare woningen bij zitten.

Hin

Ik ben Hin, 33 jaar en heb een volkstuintje aan de rand van de stad. Ik vind het een goed idee om in het groen te bouwen. Want het lijkt wel gemakkelijk om aan de rand van de stad te bouwen, maar dat is het niet. Daar zitten sportvelden, industriegebieden en volkstuintjes, zoals die van mij. De stad heeft die gebieden nodig. Ik vind het daarom een goed idee om op een heel nieuwe plek te gaan bouwen.

Sep

Ik ben Sep en ben 25 jaar. Ik heb het melkveebedrijf van mijn vader overgenomen. Mijn familie heeft hier al eeuwenlang een boerenbedrijf. Als deze stad er komt, dan moeten wij weg. Samen met andere boeren. Waarom moeten die woningen in het groen gebouwd worden en niet aan de rand van de stad?

Ginny

Ik ben Ginny, 39 jaar en werk op het mbo. De grootste steden van de provincie worden nu volgebouwd met flats, maar de meeste mensen willen gewoon een huis met een tuintje. Vraag dat maar aan de mensen hier op straat. Maar allemaal een tuintje, dat kan niet in onze volle steden. Daarom is deze nieuwe groene stad een goed idee.

Lazia

Ik ben Lazia en 45 jaar. Ik ben tegen bouwen in het groen. Ik ben juist in deze provincie gaan wonen voor het vele groen. We moeten de hoogte in en op slimme manieren meer woningen in de stad bouwen. Bijvoorbeeld door oude industrieterreinen om te bouwen tot woonwijken. Dat is veel beter voor de toekomst van deze provincie.

Hans

Ik ben Hans, 58 jaar en woon al jaren aan de rand van de polder. Ik heb de stad langzaam dichterbij zien komen. Waar houdt het op? Ik woon nu aan de rand van deze polder en ga een deel van mijn uitzicht kwijtraken door deze nieuwe stad. En Groenstad gaat vast nog wel groter worden dan nu in de plannen staat. Kan de provincie beloven dat het hierbij blijft? Als ze dat niet kunnen beloven, dan ben ik tegen.

4. Stikstof

We stoten in Nederland al jaren te veel stikstof uit. Dit is slecht voor onze natuur, gezondheid en de voedselproductie. Onderzoek heeft uitgewezen dat de mest van boerenbedrijven het grootste deel van de stikstofuitstoot veroorzaakt: zo'n 45%. Het kabinet heeft doelen opgesteld om de stikstofuitstoot te verminderen. In de plannen staat hoeveel de stikstof omlaag moet en in welk gebied. We moeten nu aan de slag om te bedenken hoe we de stikstofuitstoot in onze provincie willen terugbrengen.

We kunnen maatregelen nemen voor de industrie, de bouw en het verkeer. Maar aangezien de landbouw verreweg de meeste stikstof uitstoot, kunnen we er niet omheen dat de stikstofuitstoot uit de landbouw moet krimpen. Het gaat dan met name om de veehouderijen in de regio rondom het natuurgebied de Slootbergse heide. Vandaag doe ik hier een voorstel voor.

Ik wil met veehouders vlakbij de Slootbergse heide in gesprek over het uitkopen van hun bedrijf. Ze moeten dan wel een eerlijke prijs voor hun bedrijf krijgen. Op deze manier vermindert de stikstofuitstoot bij de heide, terwijl de andere boeren in de provincie gewoon kunnen blijven boeren.

Dirk

Ik ben Dirk, ik woon in Slootweg en heb een kalverbedrijf. Ik ben woordvoerder van de provinciale Actiegroep Vrije Boeren (AVB). Ik ben hier namens de 600 leden uit onze provincie. Wij zijn het zat dat wij boeren iedere keer voor alle problemen moeten opdraaien. Er wordt niet naar ons geluisterd, de provincie voert gewoon klakkeloos uit wat er in Den Haag wordt besloten. We spreken nu netjes in bij uw vergadering, maar mocht er

niet geluisterd worden, dan dreigen we met acties. Laat de luchtvaart en industrie maar inkrimpen. En kom al helemaal niet aanzetten met gedwongen verkoop; we hebben als boeren al voldoende ellende achter de rug!

Paul

Ik ben Paul en ik woon al jaren in de buurt van de Sloopbergse heide. Een prachtig natuurgebied! Mijn vrouw en ik gaan er vaak fietsen. Ik merk dat de lucht in de omgeving niet gezond is, overal ruikt het naar ammoniak. Dat kan nooit goed zijn voor de planten en dieren. En wat te denken van de gezondheid van de mensen! Ik ben het zat dat mijn woongenot en gezondheid worden verpest. Ik vind dat we teveel de stem van boeren horen. Daarom kom ik hier inspreken. Ik vind juist dat er nog strengere maatregelen moeten komen. En snel. De natuur kan niet wachten.

Freek

Ik ben Freek en ik heb een biologisch melkveebedrijf. Van de melk die onze koeien produceren maken we kaas en yoghurt. Die verkopen we in de boerderijwinkel op ons erf en aan horecabedrijven in de buurt. Ik vind dat er wat moet veranderen binnen onze sector. Nederlanders moeten een eerlijke prijs voor eten gaan betalen. Nu zijn boeren gedwongen om voor bodemprijzen te werken. Dat kan alleen door veel dieren in een kleine ruimte te houden. Dat zorgt voor veel stikstofuitstoot. De provincie moet boeren die de overstap willen maken naar biologische landbouw steunen met subsidies. Het is goed als de gedeputeerde hier gesprekken over wil voeren met boeren.

Isa

Ik ben Isa, 21 jaar, en net klaar met mijn opleiding tot onderwijsassistent. Mijn vriend Melvin is 23 en werkt al een tijdje als automonteur. We wonen nu nog bij onze ouders en zijn op zoek naar een plek om te gaan samenwonen. We willen graag in de provincie blijven wonen, maar in dit deel van de provincie worden bijna geen betaalbare starterswoningen gebouwd. Vanwege de stikstofcrisis ligt de bouw stil, zeggen ze. Pas als er boeren stoppen, mogen er weer woningen gebouwd worden voor jongeren. Zorg dus asjeblieft dat we niet nog jaren moeten wachten voordat er gestart kan worden met het bouwen van nieuwe woningen.

Jason

Ik ben Jason, pas afgestudeerd op het mbo als vakexpert veehouderij. Als kleine jongen hielp ik altijd al mee op de varkenshouderij van mijn vader. Als hij met pensioen gaat, wil ik het bedrijf graag voortzetten. Sinds mijn afstuderen werk ik als manager op een grote varkenshouderij hier in de omgeving. Zo'n bedrijf zou ik zelf ook wel willen! Mijn vader heeft nu 2500 varkens in zijn bedrijf. Als ik het familiebedrijf overneem, wil ik graag uitbreiden naar minimaal 4.000 dieren. Ik hoop dat hier dan wel een vergunning voor gegeven wordt.

5. Festival

Onze provincie heeft een echte festivalcultuur. Er zijn verschillende grote festivals met internationale artiesten, maar ook kleinere, regionale festivals. Voor iedere muzikliefhebber is er wel een festival te vinden. We merken dat festivalorganisaties en artiesten het zwaar hebben gehad tijdens de coronapandemie. Daarom wil de provincie muziekfestivals de komende jaren extra ondersteunen met een subsidie van 5,2 miljoen euro. Zo kunnen muzikliefhebbers blijven genieten van een festival en blijft onze provincie bruisen.

Noah

Ik ben 19 jaar en volg een opleiding elektrotechniek op het ROC. Ik vind het een goed idee dat de provincie geld geeft aan muziekfestivals. Mijn vrienden en ik gaan al jaren naar hetzelfde muziekfestival, we kamperen dan op het festivalterrein. Voor de jongeren in de provincie is het heel fijn dat er een goed muziekfestival in de buurt is.

Shaquille

Ik ben 23 en net begonnen aan mijn eerste baan als juridisch medewerker bij een groot advocatenkantoor. In mijn vrije tijd luister ik veel naar verschillende soorten muziek. Ik vind het goed dat de provincie muziekfestivals financieel ondersteunt, maar dan moeten ze wel letten op de diversiteit. Dus niet alleen rockfestivals, maar alle soorten muziek. Ook stromingen die minder mainstream zijn.

Wilma

Wat een onzin! Er zijn zoveel problemen in Nederland. Mensen kunnen hun energierekening niet meer betalen en de boodschappen worden alsmaar duurder. Boeren kunnen niet meer werken en jongeren krijgen geen fatsoenlijke woning meer. Mijn zoon staat al 8 jaar op de wachtlijst voor een sociale huurwoning! Ik vind dat de provincie beter geld kan investeren in andere dingen, zoals de bouw van woningen voor onze jongeren.

Bert

Ik vind het een goed idee dat de provincie extra geld uitgeeft aan muziekfestivals in onze regio. Ik ben 45 jaar en werk al zeker 25 jaar als internationaal vrachtwagenchauffeur. Ik hou enorm van rockmuziek en ga bijna alle grote festivals af. Het zou top zijn als de provincie het rockfestival in onze regio financieel ondersteunt.

Mila

Ik ben Mila en ik woon om de hoek van een evenemententerrein waar vaak muziekfestivals worden georganiseerd. Ik snap wel dat jongeren het belangrijk vinden dat er iets voor hen wordt georganiseerd. Maar dan moeten ze wel rekening houden met omwonenden. De muziekfestivals die hier worden georganiseerd zorgen vaak voor veel geluidsoverlast.

Zainab

Ik ben Zainab, 21 jaar en ik ben student geneeskunde. Ik vind dat de provincie streng moet selecteren welke festivals er geld krijgen. Dat zijn wat mij betreft alleen festivals die ook duurzaam zijn. Daarnaast vind ik dat festivals die goed zijn voor de regionale economie ook meer geld moeten krijgen.

B) Statenvragen

Korte toelichting

In 4 korte filmpjes beantwoorden Statenleden uiteenlopende vragen over hun werk. Je kunt klassikaal een aantal filmpjes bekijken en hier verder op ingaan aan de hand van de bespreekvragen. Het is natuurlijk ook mogelijk de leerlingen/studenten zelfstandig de filmpjes te laten bekijken

Leerdoel

- Leerlingen/studenten komen in aanraking met enkele hoofdrolspelers uit de provinciale politiek.
- Leerlingen/studenten kunnen uitleggen wat Statenleden doen en kunnen enkele voorbeelden geven van dilemma's waar Statenleden tijdens hun werk mee te maken krijgen.

Duur

20 minuten

Benodigdheden

- Filmpjes op <https://stem.prodemos.nl/statenvragen>
- Eventueel een digibord om de filmpjes samen te bekijken
- Eventueel de bespreekvragen

Bespreekvragen bij de filmpjes

Filmpje 1: Robert de Wit (CDA), Fatma Demir (DENK) en Daniel van den Berg (JA21)

- Alle Statenleden vertellen ze Statenlid zijn naast hun gewone werk. Ze kunnen dus niet 100% van hun aandacht aan hun werk als Statenlid besteden. Wat vind jij? Moeten Statenleden meer tijd kunnen besteden aan hun werk als lid van de Provinciale Staten?
- Fatma Demir (DENK) geeft aan dat ze de politiek in is gegaan omdat ze vond dat er te weinig politici waren die op haar leken. Vind jij het ook belangrijk dat er mensen in de politiek zitten die op jou lijken? (Denk hierbij aan geslacht/gender, leeftijd, religie, afkomst etc.)
- Robert de Wit (CDA) geeft aan dat jongeren het langst te maken hebben met beslissingen die de provincie neemt. Daarom is het belangrijk om te stemmen. Welke onderwerpen in jouw provincie zijn volgens jou belangrijk voor jongeren?
- Daniel van den Berg (JA21) geeft aan dat hij de politiek in is gegaan omdat zijn familie het een tijdje best moeilijk had. Wie zou jij helpen als je in de politiek zat?

Filmpje 2: Tobias Grond (D66), Carla Evers (BBB) en Jade van der Linden (GroenLinks)

- Tobias Grond (D66) vertelt dat hij trots is op het voorstel van zijn partij om een jongerenraad in te stellen. Wat vind je van dit idee? Zouden jongeren mee moeten denken over de plannen van de provincie?
- Carla Evers (BBB) vertelt dat ze eigenlijk niet zoveel wil veranderen aan haar provincie. De provincie moet vooral nadenken hoe de ruimte het beste kan worden ingericht nu het steeds voller wordt. Wat vind jij goed aan jouw provincie en wil je graag zo houden?
- Jade van der Linden (GroenLinks) vertelt dat ze er trots op is dat er in Noord-Brabant meer aandacht is voor biologische landbouw. Ben je het met haar eens en moet de provincie daar extra geld aan uitgeven? Zelfs als dat betekent dat er dan minder plek is voor intensieve landbouw?

Filmpje 3: Sijbe Knol (FNP), Lianne Schuurin (PvdA) en Lars Jacobusse (ChristenUnie)

- Sijbe Knol (FNP) praat Fries in het filmpje. Zijn partij wil meer erkenning en gebruik van de Friese taal. Wat vind jij? Is het goed dat provincies zoals Fryslân een sterke eigen identiteit hebben?
- Lars Jacobusse (ChristenUnie) zegt dat politiek 'de kunst van het haalbare is', en dat je soms moet slikken dat iets niet lukt. Hoe zit dat bij jou? En zou je liever bij een kleinere partij zitten, of een grotere?

ProDemos

- Lianne Schuurin (PvdA) vertelt dat er in haar provincie best veel arme mensen wonen met een relatief slechte gezondheid. De provincie probeert hen te helpen. Wat vind jij? Moet de provincie dit doen of eerder de gemeente of de landelijke politiek?

Filmpje 4: Jan Breur (SP) en Kees Vianen (VVD)

- Jan Breur (SP) vertelt dat hij de werkbezoeken het leukste onderdeel vindt van zijn werk als Statenlid. Waar zouden de Statenleden uit jouw provincie een keer op werkbezoek moeten gaan? En waarom?
- Kees Vianen (VVD) vertelt dat de provincie over thema's gaat die jongeren echt raken. Zoals energietransitie, stikstof, natuur en wonen. Welke van deze onderwerpen vind jij het belangrijkste?

C) Wat vind jij?

Korte toelichting

Dit is een werkvorm waarbij het gaat over de mening van de leerling zelf en niet om kennis. Deel het klaslokaal in tweeën. De ene kant is ja en de andere kant is nee. Laat de leerlingen/studenten een filmpje zien van de website. Zijn zij het eens met de vraag uit het filmpje? Dan lopen ze naar het 'JA'-vak toe. Zijn ze het oneens met deze vraag? Dan lopen ze naar de andere kant naar het vak 'NEE'. Als iedereen een positie heeft, ga je met de leerlingen/studenten in gesprek. Wat is hun mening?

Leerdoel

- De leerlingen/studenten vormen hun mening over een aantal provinciale onderwerpen.
- De leerlingen/studenten komen spelenderwijs in aanraking met hoofdrolspelers uit de provinciale politiek.
- De leerlingen/studenten zijn onderling in gesprek over hun eigen mening en die van een ander.

Duur

20 minuten

Benodigd materiaal

- Filmpjes op <https://watvindjij-provincie.tools.prodemos.nl/>
- Een digibord om de filmpjes op te tonen
- Werkbladen

Wat doe jij en wat doen de leerlingen/studenten?

1. Open de 'Wat vind jij?'-website via <https://stem.prodemos.nl>. Dat is een fictief socialmediaplatform genaamd 'Wat vind jij?' waar de filmpjes staan.
2. Leg uit dat dit onderdeel níet gaat over kennis of over goed-fout, maar over wat de leerlingen/studenten persoonlijk vinden.
3. Vertel dat de leerlingen/studenten straks verschillende provinciale politici te zien krijgen die hen een vraag voorleggen, waarna zij hierover hun mening mogen vormen.
4. Maak voor leerlingen/studenten duidelijk wat het JA-vak en wat het NEE-vak is. Links is ja, rechts is nee, of andersom.
5. Kies een filmpje dat jij geschikt vindt voor de leerlingen/studenten. Laat het filmpje zien. Herhaal de vraag. Vraag de leerlingen/studenten hun positie in te nemen in de zaal: JA of NEE.
6. Als iedereen positie heeft ingenomen, ga je met de leerlingen/studenten in gesprek. Wat vinden zij?
7. Als de klas positief is over de vraag, klik dan op het hartje onder in het filmpje.
8. Herhaal stap 5, 6 en 7 met de volgende vragen.
9. Sluit af.

Optioneel

Elke vraag heeft een werkblad met artikelen en vragen. Deze zijn te gebruiken als verdieping.

1. Print de werkbladen.
2. Deel een werkblad per leerling uit.
3. Laat de leerlingen/studenten in tweetallen de vragen bespreken.
4. Bespreek na met de klas.

Tips

1. Zorg dat je altijd voldoende tijd neemt om met de leerlingen/studenten in gesprek te gaan. Liever minder vragen dan afracellen.
2. Wijs iemand aan die beargumenteert waarom hij/zij gekozen heeft voor JA/NEE. Vraag vervolgens iemand aan de andere kant om een tegenargument te geven.
3. Gebruik verhelderende vragen als: Waarom vind je dat? Kun je dat uitleggen? Wat bedoel je precies?
4. Geef niet te veel uitleg bij de vraag. Bij dit onderdeel is het de bedoeling dat de klas aan het woord is.

Stellingen 'Wat vind jij?'

- 1. Ga jij stemmen bij de Provinciale Statenverkiezingen als je dat mag?**
(Stephanie Bennett; Statenlid provincie Groningen namens GroenLinks)
- 2. Is het belangrijk dat er meer vrouwen in de Provinciale Staten komen?**
(Eline Vedder-Monaster; Statenlid provincie Drenthe namens CDA)
- 3. Moet elke provincie een jongerenparlement hebben?**
(Harry van der Maas; gedeputeerde provincie Zeeland namens de SGP)
- 4. Is het goed dat er in de waterschappen plekken gereserveerd zijn voor boeren, bedrijven en natuurbeheerders en dat niet iedereen wordt gekozen?**
(Anieke Kranenburg; lid Algemeen Bestuur Waterschap Vechtstromen namens Water Natuurlijk)
- 5. Zijn de waterschappen superbelangrijk voor jongeren?**
(Fien Snelting; landelijke jeugdijkgraaf)

D) Van Eerste Kamer naar wet

Korte toelichting

Dit is een werkvorm waarbij leerlingen/studenten leren wat de gang is van een wetsvoorstel in de Eerste Kamer. Ze zetten de stappen die hierbij komen kijken op de juiste plek. Het is ook mogelijk om dit klassikaal te doen.

Leerdoel

Na afloop van dit onderdeel weten de leerlingen/studenten wat de rol is van de Eerste Kamer in het maken van een wet.

Duur

15 minuten

Benodigd materiaal

- De website <http://stem.prodemos.nl>.
- Een laptop, tablet of mobiele telefoon per leerling
- Eventueel (bij klassikaal gebruik): digibord met internetaansluiting en geluid

Wat doe jij en wat doen de leerlingen/studenten?

Individueel:

1. Laat de leerlingen/studenten via hun device het spel openen via <http://stem.prodemos.nl>.
2. Laat de leerlingen/studenten individueel het spel spelen.
3. Bespreek het spel na en geef ruimte voor vragen van leerlingen/studenten.

Klassikaal:

1. Open het spel via <http://stem.prodemos.nl>
2. Speel samen met de klas het spel. Wijs elke keer een leerling aan die antwoord mag geven.
3. Bespreek het spel na en geef ruimte voor vragen van leerlingen/studenten.

E) Kamervragen

Korte toelichting

In enkele korte filmpjes beantwoorden Eerste Kamerleden uiteenlopende vragen over hun werk. Je kunt klassikaal een aantal filmpjes bekijken en hier verder op ingaan aan de hand van de bespreekvragen. Het is natuurlijk ook mogelijk de leerlingen/studenten zelfstandig de filmpjes te laten bekijken.

Leerdoel

- Leerlingen/studenten komen in aanraking met enkele Eerste Kamerleden.
- Leerlingen/studenten kunnen uitleggen wat Eerste Kamerleden doen en kunnen enkele voorbeelden geven van dilemma's waar Eerste Kamerleden tijdens hun werk mee te maken krijgen.

Duur

20 minuten

Benodigdheden

- Filmpjes op <https://stem.prodemos.nl/kamervragen>
- Eventueel een digibord om de filmpjes samen te bekijken
- Eventueel de bespreekvragen

Bespreekvragen bij de filmpjes

1. Wat doen de Kamerleden naast hun werk in de Eerste Kamer?
2. Wat vertellen ze over hun werk als Kamerlid?
3. Waarom zijn ze Eerste Kamerlid geworden?
4. Waar zijn de Kamerleden trots op?

F) Film Hoe wordt de Eerste Kamer gekozen?

Korte toelichting

In een kort filmpje wordt uitgelegd hoe de Eerste Kamer wordt gekozen.

Leerdoel

- Leerlingen/studenten weten hoe de Eerste Kamerverkiezingen verlopen.
- Leerlingen/studenten weten wat getrapte verkiezingen zijn.

Duur

5 minuten

Benodigdheden

- Filmpjes op <https://stem.prodemos.nl/>
- Eventueel een digibord om het filmpje samen te bekijken
- Eventueel de bespreekvragen

Bespreekvragen bij het filmpje

1. Wat zijn getrapte verkiezingen?
2. Wat bedoelen ze ermee dat voor de Provinciale Staten je stem dubbel telt?
3. Waarom zegt het filmpje dat Eerste Kamerleden ‘midden in de maatschappij staan?’

Antwoorden bespreekvragen

1. Eerst stemmen wij allemaal voor de Provinciale Staten. En daarna stemmen de Statenleden voor de Eerste Kamer. Dat systeem noemen we ‘getrapte verkiezingen’.
2. Je stemt dan indirect ook voor de Eerste Kamer.
3. Eerste Kamerleden doen hun werk parttime: de meeste Kamerleden hebben dus óók nog een baan buiten de politiek.

G) Quizzen

Korte toelichting

Drie korte quizzen over de waterschappen, de Provinciale Staten en de Eerste Kamer.

Leerdoel

- De leerlingen/studenten toetsen hun kennis over de Provinciale Statenverkiezingen
- De leerlingen/studenten toetsen hun kennis over de Waterschappen
- De leerlingen/studenten toetsen hun kennis over de Eerste Kamer

Duur

20 minuten

Benodigd materiaal

- <https://stem.prodemos.nl>
- Laptop, tablet of mobiele telefoon

Wat doe jij en wat doen de leerlingen/studenten?

- Laat de leerlingen/studenten zelfstandig een quiz maken als afsluiting.

Quiz 1: wat weet jij van de provinciale politiek?

- Als je 18 bent, mag je stemmen. Maar vanaf wanneer mag je Statenlid worden?
  - 18 jaar**
  - 21 jaar
  - 24 jaar
- Kun je op een kieslijst staan als je 17 jaar bent?
  - Ja dat kan, maar je kunt pas op je 18^e in de Provinciale Staten plaatsnemen.**
  - Nee dat kan niet, mensen kunnen pas op je stemmen als je 18 jaar of ouder bent.
  - Dat kan alleen als je op verkiezingsdag 18 jaar bent.
- Hoe lang mag iemand in de Provinciale Staten zitten?
  - 8 jaar
  - 12 jaar
  - Onbeperkt**
- De provincie gaat onder andere over...
  - het vergoeden van het opruimen van drugsafval.
  - Provinciale wegen.**
  - het ophalen van vuilnis.
- Hoeveel leden hebben de Provinciale Staten?
  - De Provinciale Staten hebben overal 30 leden.
  - Dat hangt af van het aantal inwoners van de provincie.**
  - Dat hangt af van het aantal politieke partijen in de provincie.
- Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn eilanden in de Caribische Zee die bij Nederland horen. Worden daar op 15 maart 2023 ook verkiezingen gehouden?
  - Nee, ze hebben al gestemd bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2022.
  - Nee, deze eilanden hebben geen eigen bestuur.
  - Ja, ze stemmen op die dag voor de 'eilandsraden'.**
- Een gedeputeerde wil duizend ganzen afschieten, omdat ze voor overlast zorgen. De Provinciale Staten zijn tegen. Wat nu?
  - De Provinciale Staten leggen het plan voor aan de minister.
  - De Provinciale Staten leggen het plan voor aan de rechter.
  - De Provinciale Staten stemmen erover. Als de meerderheid tegen is, gaat het plan niet door.**
- Hoe wordt je Commissaris van de Koning in een provincie?
  - Er zijn verkiezingen.
  - Je schrijft een brief en de Provinciale Staten stemt.**
  - Je schrijft een brief en de Tweede Kamer stemt.
- Waarom is de uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen belangrijk voor de landelijke politiek?
  - De Provinciale Statenleden kiezen de Eerste Kamer.**
  - De Gedeputeerde Statenleden kiezen de Eerste Kamer.
  - De uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen wordt omgerekend naar de Eerste Kamer.

10. Wat is waar?

- Als je in de gevangenis zit, mag je niet stemmen.
- Stemmen is in Nederland niet verplicht.**
- Als je ouder bent dan tachtig jaar, mag je niet meer stemmen.

1-5 vragen goed

Je bent een **SMALL BURGER**

Je hoeft in het echt geen stemexamen af te leggen voor je mag stemmen. Toch is het wel handig als je weet hoe het werkt. Misschien helpen de uitlegfilmpjes en de filmpjes van Statenvragen je op weg.

6-8 vragen goed

Je bent een **MEDIUM BURGER**

Je hoeft in het echt geen stemexamen af te leggen voor je mag stemmen. Maar voor deze test ben je in elk geval geslaagd!

9-10 vragen goed

Je bent een **BIG BURGER!**

Jij weet al best veel. Maar weet je ook het antwoord op de vragen van de andere quizen?

Quiz 2: wat weet jij van de waterschappen?

- Hoeveel waterschappen zijn er in Nederland?
  12. Net zo veel als er provincies zijn.
  - 21. Het is niet afhankelijk van het aantal provincies.**
  24. Elke provincie heeft er 2.
- Hoe oud moet je zijn om gekozen te worden in een waterschap?
  - 18 jaar**
  - 21 jaar
  - 16 jaar
- Kun je op een kieslijst staan als je 17 jaar bent?
  - Ja dat kan, maar je kunt pas op je 18^e in de Provinciale Staten plaatsnemen.**
  - Nee dat kan niet, mensen kunnen pas op je stemmen als je 18 jaar of ouder bent.
  - Dat kan alleen als je op verkiezingsdag 18 jaar bent.
- Hoe komen mensen in het bestuur van een waterschap?
  - Het grootste gedeelte wordt gekozen. Daarnaast zijn er vaste plekken voor vertegenwoordigers van boeren en natuurbeheerders.**
  - De helft wordt gekozen. De andere helft bestaat uit vaste plekken voor vertegenwoordigers van boeren en natuurbeheerders.
  - 1/3 wordt gekozen, 2/3 bestaat uit vaste plekken voor vertegenwoordigers van boeren en natuurbeheerders.

Voorheen waren 7 tot 9 zetels bestemd voor bedrijven, boeren en natuurbeheerders. Vanaf de waterschapsverkiezingen van 2023 zijn er geen geborgde zetels meer voor bedrijven. Boeren en natuurbeheerorganisaties krijgen vanaf dan 2 zetels. Bij elkaar dus nog maar 4 geborgde zetels.
[Eerste Kamer: kiezer krijgt meer invloed op waterschappen \(nos.nl\)](#)

5. Waar gaan de waterschappen **niet** over?
  - a. Over waterzuivering
  - b. Over dijken en waterkeringen
  - c. **Over het drinkwater**

6. Wat is een dijkgraaf?
  - a. Een adellijke heer die een dijk beheert
  - b. **De voorzitter van een waterschap**
  - c. Iemand die namens het waterschap de dijken controleert

7. Hoe vaak zijn er waterschapsverkiezingen?
  - a. **Een keer per vier jaar**
  - b. Een keer per vijf jaar
  - c. Een keer per zes jaar

8. Wat is waar?
  - a. 100 jaar geleden waren er meer dan 2.500 waterschappen.
  - b. Er was tot 2018 één waterschap zonder inwoners.
  - c. **Allebei de uitspraken zijn waar.**

Uitleg: In 1850 waren er zelfs meer dan 3.500 waterschappen.

Waterschap Blija Buitendijks was van 1917 tot 2018 een waterschap zonder inwoners.

9. Wie mogen er **niet** stemmen voor de waterschappen?
  - a. Niet-Nederlanders met een geldige verblijfsvergunning
  - b. Burgers uit lidstaten van de Europese Unie (EU)
  - c. **A en B mogen allebei stemmen voor de waterschappen.**

10. Hoe komen waterschappen aan geld?
  - a. Ze krijgen geld van de landelijke overheid
  - b. Ze krijgen geld van de boeren
  - c. **Ze krijgen geld van de waterschapsbelasting**

1-5 vragen goed

Je bent een SMALL BURGER

Je hoeft in het echt geen stemexamen af te leggen voor je mag stemmen. Je kunt [hier](#) meer informatie vinden.

6-8 vragen goed

Je bent een Big BURGER

Je hoeft in het echt geen stemexamen af te leggen voor je mag stemmen. Maar voor deze test ben je in elk geval geslaagd!

9-10 vragen goed

Je bent een King-Size Burger!

Jij weet al best veel. Maar weet je ook het antwoord op de vragen van de andere quizzen?

Quiz 3: wat weet jij van de Eerste Kamer?

- Hoe worden de Eerste Kamerleden gekozen?
  - Nederlandse burgers kunnen op ze stemmen.
  - Provinciale Statenleden stemmen na de Provinciale Statenverkiezingen**
  - Ze worden niet gekozen, maar benoemd.
- Wat doet de Eerste Kamer?
  - Ze beoordelen wetsvoorstellen en schrijven wetsvoorstellen.
  - Ze beoordelen wetten en mogen vragen stellen aan een minister.**
  - Ze mogen wetsvoorstellen beoordelen en wijzigen.
- Wanneer vergadert de Eerste Kamer?
  - Van maandag tot en met woensdag
  - Van dinsdag tot en met donderdag
  - Alleen op dinsdag**
- Hoe wordt de manier waarop de Eerste Kamer gekozen wordt, ook wel genoemd?
  - Getrapte verkiezingen**
  - Senatoriale verkiezingen
  - Evenredig verkiezingen
- Een wetsvoorstel moet altijd langs de Eerste Kamer
  - Waar**
  - Niet waar
- Hoe vaak zijn er verkiezingen voor de Eerste Kamer?
  - Elke 4 jaar**
  - Elke 5 jaar
  - Elke 6 jaar
- Hoeveel mensen zitten er in de Eerste Kamer?
  - 150, net als in de Tweede Kamer
  - 100, 2/3 van de Tweede Kamer
  - 75, de helft van de Tweede Kamer**
- Hoe noem je de Eerste en de Tweede Kamer samen?
  - Het parlement**
  - Het kabinet
  - De regering
- Via welke route wordt een wetsvoorstel een wet?
  - Van de Eerste Kamer naar de Tweede Kamer, daarna ondertekent de Koning
  - Van de Tweede Kamer naar de Eerste Kamer, daarna ondertekent de Koning**
  - Van de Eerste Kamer naar de Tweede Kamer, daarna ondertekent de Kamervoorzitter
- Wat is *niet* waar?

ProDemos

- a. Eerste Kamerlid zijn is een parttime baan. Veel Kamerleden hebben dus nog een andere baan.
- b. Vroeger werden Eerste Kamerleden benoemd door de Koning.
- c. Leden van de Eerste Kamer krijgen niet betaald voor hun werk.**

1-5 vragen goed

Je bent een SMALL BURGER

Je hoeft in het echt geen stemexamen af te leggen voor je mag stemmen. Toch is het wel handig als je weet hoe het werkt. Misschien helpen de filmpjes over de Eerste Kamer je op weg.

6-8 vragen goed

Je bent een Big BURGER

Je hoeft in het echt geen stemexamen af te leggen voor je mag stemmen. Maar voor deze test ben je in elk geval geslaagd!

9-10 vragen goed

Je bent een Expert BURGER!

Jij weet al best veel. Maar weet je ook het antwoord op de vragen van de andere quizzen?

Extra informatie

Uitlegfilmpjes

Hoe zit de provincie in elkaar?

<https://www.youtube.com/watch?v=yry5tNSHyj4>

Dossier

In dit dossier kun je lezen wat de provincie doet, hoe de provincie is georganiseerd en hoe burgers invloed kunnen uitoefenen op het beleid van de provincie.

<https://prodemos.nl/kennis-en-debat/publicaties/informatie-over-politiek/de-provincie/>

StemWijzer

ProDemos heeft voor 4 provincies een StemWijzer gemaakt. Kijk op stemwijzer.nl of de provincie van jouw school daar ook bij zit. De StemWijzers komen vanaf half februari 2023 online. Er zijn natuurlijk ook andere stemhulpen beschikbaar.

Nieuws in de klas

Het nieuws speelt een belangrijke rol tijdens de verkiezingen. De journalistiek wordt gezien als de waakhond van de democratie. Nieuwsmedia informeren, agenderen, controleren en zijn een platform voor debat. Bij de verkiezingen kunnen docenten gebruik maken van Nieuws in de klas waarmee zij kosteloos toegang hebben tot regionale en landelijke nieuwstitels. Van het AD tot Vrij Nederland en van De Telegraaf tot het Dagblad van het Noorden. De Bezorgdienst voor docenten [<https://www.nieuwsindeklas.nl/onze-diensten/nieuwsservice-docenten/>] levert twee weken lang alle verschillende nieuwstitels op school of bij de docent thuis. Docenten kunnen zelf aangeven in welke periode zij de dag- en weekbladen willen ontvangen. De nieuwstitels kunnen twee weken voor of juist na de verkiezingen bezorgd worden.

De Nieuwsservice Digitaal [<https://www.nieuwsindeklas.nl/onze-diensten/nieuwsservice-digitaal/>] geeft vier weken toegang tot alle verschillende nieuwstitels. De docent kiest in welke periode de leerlingen toegang hebben.

Daarnaast kunnen docenten in het voortgezet onderwijs kosteloos gebruik maken van de Bezorgdienst voor leerlingen [<https://www.nieuwsindeklas.nl/onze-diensten/nieuwsservice-leerlingen/>] waarbij alle leerlingen gedurende twee weken een nieuwstitel ontvangen.

Hoe kun je Nieuwsmedia bestellen

Via Bestel direct [<https://mijn.nieuwsindeklas.nl/?ref=Prodemos>] doorloop je de stappen om kosteloos de gewenste dag- en weekbladen te ontvangen.

Over Nieuws in de klas

Nieuws in de klas is het educatieplatform van NDP Nieuwsmedia, de brancheorganisatie voor nieuwsbedrijven. Nieuws in de klas helpt docenten in het primair en het voortgezet onderwijs om nieuwsmedia in hun lesprogramma te verwerken ter bevordering van taalvaardigheid, mediawijsheid en burgerschap.

Nieuws in de klas

Hogehilweg 6,
1101 CC Amsterdam
T 020-4309190

E info@nieuwsindeklas.nl

W www.nieuwsindeklas.nl